ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman
Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, Bucureşti
Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: http://www.avp.ro E-mail: avp@avp.ro

Domnului Comisar şef, Dima Marian-Pompiliu
Director al Penitenciarului Iaşi

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEŞIRE Nr. 13660 / 02. SEP. 2016

RECOMANDAREA
nr.36 din august 2016
referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru supravegherea corespunzătoare a deținuților, reducerea supraaglomerării, asigurarea condițiilor de detenție, de servire a mesei şi a asistenței medicale, precum şi a condițiilor de muncă decente agenților de pază

În baza sesizărilor din oficiu şi a petițiilor primite de la persoane private de libertate din Penitenciarul Iaşi, instituția Avocatul Poporului a efectuat anchete în unitatea penitenciară menționată, ale căror rezultate vi le aducem la cunoştință în continuare. Astfel:

1. Cotidianul "Evenimentul zilei" a publicat, în data de 22 ianuarie 2016, articolul intitulat "Ororile din Penitenciarul Iaşi. Un băiat de 19 ani, violat de cinci colegi sub ochii gardienilor care-l îndemnau să fie bărbat şi să suporte". În articol era prezentată relatarea unui tânăr în vârstă de 19 ani (deținutul – , transferat în luna septembrie 2015 la Penitenciarul Poarta Albă), care susținea că a fost abuzat sexual, timp de două săptămâni, în camera 25 din Secția 9 a Penitenciarului Iaşi.

Potrivit informațiilor furnizate de personalul cabinetului medical, cu ocazia anchetei efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului, la data de 03.09.2015, deținutul a declarat că a fost agresat fizic şi sexual pe data de 02.09.2015. Ca urmare a fost trimis la examen de specialitate la Unitatea de Primiri Urgențe a Spitalului Militar Iaşi, unde au fost consemnate leziunile. Deținutului i s-a adus la cunoştință, sub semnătură, că poate solicita

în scris să fie examinat în penitenciar de un medic legist, însă numitul a declarat că nu doreşte examinarea IML. De asemenea, *Penitenciarul Iaşi a sesizat Parchetului de pe lângă Judecătoria Iaşi,* conform art. 72 alin. (3) din Legea nr. 254/2013.

Din informațiile primite de la personalul penitenciarului în cadrul anchetei, a reieşit că, la momentul incidentului, deținutul era cazat în regim semideschis şi putea sesiza fie şeful de tură la apelul zilnic, fie psihologul unității. Conform evidențelor Serviciului de Educație şi Asistență Socială, în luna aprilie 2015, cu ocazia monitorizării camerelor de minori şi tineri, **deținutul a declarat că a fost lovit de colegii de cameră,** s-au făcut rapoarte de incident agresorilor, iar deținutul în cauză a fost relocat în altă cameră de deținere şi a fost monitorizat pentru a se evita alte agresiuni. Anterior agresiunii din luna septembrie, deținutul sesizase supraveghetorii şi fusese mutat, conform evidențelor, numai în anul 2015, în 15 camere diferite din secțiile 8 şi 9.

Şeful secției 9, Comisarul – a relatat că el a fost cel care, în momentul constatării incidentului, i-a recomandat deținutului să meargă la controlul medical. Cu toate acestea, persoana privată de libertate a sesizat Serviciul Inspecția Penitenciară din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor cu privire la atitudinea şefului de secție. S-au efectuat verificări cu privire la acest caz în luna decembrie 2015, fără a se identifica nicio abatere disciplinară în conduita şefului de secție.

Din documentele puse la dispoziție de personalul Penitenciarului Iaşi, a rezultat că au fost îndeplinite obligațiile de sesizare a procurorului şi de informare cu privire la dreptul de a fi examinat de un medic legist. De asemenea, în urma verificărilor efectuate de Serviciul Inspecția Penitenciară din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, s-a constatat lipsa abaterilor disciplinare ale personalului de supraveghere.

2. În articolul de presă „Orgie sexuală cu cinci bărbați în incinta Penitenciarului Iaşi" a fost prezentat un incident în care un deținut din Penitenciarul Iaşi a fost abuzat sexual de colegii de cameră. Incidentul s-ar fi produs în data de 21.01.2015 în camera E 9.20., când un tânăr din Brăila acuzat, în trecut, de comiterea unei infracțiuni de viol, a fost abuzat la rândul său de colegii de cameră. . a fost agresat sexual cu o coadă de mătură şi un bidon de plastic.

În urma discuțiilor purtate în cadrul anchetei efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului cu Domnul Director adjunct, Comisar şef Pompiliu Marin Dima,

Medic Şef, dr. _____, Director Adjunct, Comisar şef Liviu Chilug, Director Adjunct, Comisar şef _____, Şef Secţie 9, Comisar şef _____, precum şi cu inspectorii din cadrul Serviciului de Educaţie şi Asistenţă Psihosocială, au rezultat următoarele:

Articolul de presă din data de 03.02.2016 se referea la deţinutul _____, care a fost transferat la Penitenciarul Iaşi la data de 08.12.2015 de la Penitenciarul de Minori şi Tineri Tichileşti în vederea executării pedepsei, fiind condamnat cu internare în centru de detenţie, regim închis. La data transferului la Penitenciarul Iaşi avea 23 de sancţiuni disciplinare (20 la PMT Tichileşti şi 3 la PMT Bacău). Pe durata detenţiei a fost lipsit de sprijin familial, având legături sporadice prin corespondenţă cu persoane din alte penitenciare. A fost inclus în programul PROLIB de pregătire pentru liberare, fiind exclus din grup din caza numeroaselor absenţe.

În data de 25.01.2016, deţinutul trebuia să participe la testarea pentru concursul tematic "Unirea Principatelor Române – 24 Ianuarie 1859". În jurul orei 17.00, la solicitarea supraveghetorului de secţie de a se prezenta la testare, a declarat că nu este pregătit, că îl doare capul şi nu poate participa. La insistenţele educatorului, tânărul a ieşit din cameră (unde era întuneric din cauza unei pături puse în geam) şi s-a observat că avea faţa tumefiată, o echimoză la ochiul stâng şi hainele murdare. _____ a declarat că s-a lovit în geam, variantă susţinută şi de colegii de cameră.

În aceeaşi seară, deţinutul a fost prezentat la cabinetul medical, a fost mutat la infirmerie din camera în care avusese loc incidentul şi a fost anunţat psihologul unităţii, cu precizarea că e posibil să fi fost agresat fizic.

La cabinetul medical al unităţii a fost examinat în data de 25.01.2016 şi au fost constatate urme de violenţă pe corp, iar la examinarea din data de 25.01.2016, efectuată la Spitalul Militar Iaşi s-a stabilit ca diagnostic "Traumatism (contuzie)" cranio-facială. Cu ocazia acestei examinări, **persoana privată de libertate a declarat că, la data de 23.01.2016 şi 24.01.2016, a fost victima unor agresiuni, fiind lovit de către 7 persoane cu pumnii şi picioarele, iar în noaptea de 24/25.01.2016 a fost victima unei agresiuni sexuale (anal şi oral).** De asemenea, din rezultatul examinării la Institutul de Medicină Legală Iaşi (efectuată tot în data de 25.01.2016) s-au constatat următoarele: pe cap PT stg., hematom epicranian de formă relativ rotundă, cu diametrul de aproximativ 3 cm, OS, tumefacţie echimotică de culoare albăstrui-violacee cu hemoragie subconjunctivală unghi

extern. Concluziile raportului de la prima expertiză medico-legală conțin următoarele informații: **leziunile prezentate au putut fi produse prin loviri cu obiecte contondente, posibilitatea producerii lor este cu 1-2 zile anterior examinării medico-legale, nu prezintă leziuni de violență la nivelul regiunii anale, în probele recoltate nu s-au pus în evidență spermatozoizi, iar realitatea agresiunii sexuale incriminate va fi dovedită doar pe cale de anchetă.**

Conform informațiilor furnizate de personalul penitenciarului, *a fost sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași cu privire la incidentul petrecut.*

Ulterior, în data de 26.01.2016, deținutul a fost consiliat psihologic cu privire la incident, urmând ca săptămânal să participe la ședințe de consiliere psihologică, în regim individual, în vederea menținerii și ameliorării tonusului psihosomatic.

Cu privire la ceilalți agresori, din informațiile primite de la personalul Penitenciarului Iași, a reieșit că aceștia au un nivel de instrucție redus pe fondul abandonului școlar, iar din punct de vedere al comportamentului se constată o pondere a dificultăților de adaptare și relaționare în mediul penitenciar, la data transferului fiecare având comise abateri disciplinare repetate, toți însumând un număr de 65 de sancțiuni aplicate. **Au fost demarate cercetările și au primit mandate de arestare preventivă.** De asemenea, în cadrul Penitenciarului Iași s-a efectuat cercetarea lor disciplinară și li s-au întocmit rapoarte de incident, iar cu privire la agresiune a fost înștiințat Directorul General al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

3. Prin petiția adresată instituției Avocatul Poporului, persoana privată de libertate a sesizat o serie de deficiențe din cadrul Penitenciarului Iași: era cazat într-o cameră supraaglomerată, care nu asigura suprafața minimă legală de 4 mp/persoană. Condițiile din cameră erau degradante și inumane din cauza lipsei mobilierului necesar la servirea mesei și la depozitarea hainelor, precum și din cauza prezenței ploșnițelor. De asemenea, WC-ul era insalubru, baia nu avea duș, astfel că persoanele private de libertate trebuiau să se deplaseze în grup până la dușul comun din cealaltă parte a clădirii. Cu privire la hrana primită, petentul menționa că aceasta nu respecta numărul de calorii stabilit de lege, astfel că zilnic se simțea slăbit și amețit.

În cadrul anchetei efectuate la Penitenciarul Iași, în data de 29 februarie 2016, au fost purtate discuții cu petentul , care ne-a relatat că nemulțumirea

legată de nerespectarea prevederilor legale privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate a formulat-o şi în petiția adresată judecătorului de supraveghere a privării de libertate şi că înțelege să urmeze căile de contestație pentru obținerea unei hotărâri judecătoreşti prin care Penitenciarul Iaşi să fie obligat să îi asigure condiții de cazarea cu respectarea spațiului minim de 4 mp.

De asemenea, petentul ne-a relatat că la executarea unei alte pedepse privative de libertate în Penitenciarul Botoşani, s-a îmbolnăvit de astm bronşic, iar condițiile de cazare din Penitenciarul Iaşi determină agravarea bolii. Din documentele medicale aflate în evidența cabinetului medical, rezultă că, ulterior arestării preventive, în data de 08.12.2015 petentul a fost consultat la Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie, unde s-a efectuat spirograma şi au rezultat valori medii. Ulterior, la data de 24.02.2016, a fost consultat la acelaşi spital, iar în urma măsurării au rezultat valori normale. În scrisorile medicale întocmite cu ocazia consultărilor de specialitate nu au fost consemnate indicații speciale în privința condițiilor de cazare, neexistând un diagnostic de astm bronşic acut.

În urma vizitării camerei de detenție, precum şi a discuțiilor purtate cu domnul Director Comisar Şef Marius Vulpe, Medic Şef, dr. , şef Secție deținere E.3 Comisar Şef precum şi cu petentul , au rezultat următoarele:

Petentul era arestat preventiv în cauza ce forma obiectul dosarului aflat pe rolul Judecătoriei Iaşi, fiind cazat **în camera 7 din Secția E.3, care avea o suprafață de 32,85 mp, cameră care era ocupată de 25 de persoane, astfel că nu se respectau condițiile privind spațiul minim de 4 mp şi volumul de 6 mc.**

Cu privire la condițiile de deținere din secția E.3, din situația centralizatoare pe luna ianuarie 2016, rezulta că această secție avea o capacitate de 55 de locuri, însă erau cazate 140 de persoane condamnate şi arestate preventiv, existând un grad de ocupare de 254 %.

Periodic, conducerea Penitenciarului Iaşi se adresa Administrației Naționale a Penitenciarelor cu propunerea de transfer a unor deținuți, pentru evitarea supraaglomerării, prin ultima adresă din 14.01.2016, fiind subliniat faptul că **efectivul de deținuți raportat la capacitatea legală de cazare contravine Ordinului Ministerului Justiției nr. 433/2010 şi conduce la stări conflictuale frecvente între persoanele condamnate, facilitând posibilitatea producerii evenimentelor negative, admiterea contestațiilor**

întemeiate pe supraaglomerare şi câştigarea cauzelor aflate pe rolul C.E.D.O., care se fondează pe nerespectarea condiţiilor minime de detenţie.

In ceea ce priveşte prezenţa insectelor dăunătoare şi a rozătoarelor, conform proceselor-verbale puse la dispoziţie de personalul penitenciarului, în secţia E.3 se efectuase dezinsecţia la data de 11.12.2015, precum şi deratizarea în perioada 28.12 - 30.12.2015.

Pavilionul în care era situată secţia E.3 nu era prevăzut cu sală de mese, hrana fiind servită în camere, **unde nu exista mobilier care să ofere condiţii minime de servire a mesei, fiind improvizate doar câteva polițe între paturi**. Camera vizitată nu avea grup sanitar dotat cu duş, persoanele cazate în secţia E.3 fiind obligate să se deplaseze în grup, pe timp de iarnă sau vară, la duşul comun de pe secţie, aflat la 30 m distanţă de cameră. Duşul comun era format din două camere, din care una avea ferestre care asigurau lumina naturală şi aerisirea, **era dotată doar cu duşuri vechi, ruginite, gresie şi faianţă,** iar cealaltă cameră era goală, fără mobilierul necesar depozitării hainelor sau produselor de igienă. **În ambele camere se putea observa pe pereţi mucegai, gresia şi faianţa erau vechi şi neîntreţinute, ţevile erau ruginite.**

Cu privire la calitatea hranei, potrivit Tabelului decadal de repartizare a alimentelor, hrana servită deţinuţilor pentru perioada 21.02 – 29.02.2016 pentru normele 17 şi 18 cuprindea raţii zilnice care, servite în totalitate, acopereau necesarul zilnic de calorii. Cu ocazia vizitării bucătăriei s-a putut observa că mai mulţi deţinuţi participau la pregătirea mesei şi curăţau cartofi pe care îi depozitau într-un cazan, iar din discuţiile cu aceştia a reieşit că sunt nemulţumiţi de calitatea mâncării în care se adaugă zilnic orez sau varză, pentru creşterea cantităţii hranei, în defavoarea calităţii.

În blocul alimentar s-a observat că **aparatele de eliminare a aburului nu funcţionau corespunzător, ceea ce favoriza condensul şi apariţia mucegaiului**. Mai mult, diferite **produse folosite la prepararea hranei erau depozitate în butoaie de plastic şi nu asigurau toate normele de igienă**. De asemenea, ghiumurile cu mâncare cu greutatea de aproximativ 30-40 kg erau transportate pe secţii de către persoanele private de libertate, motivat de faptul că nu existau alte mijloace de transport.

Cu ocazia anchetei ni s-au adus la cunoştinţă nemulţumirile personalului de supraveghere din cadrul secţiei E 3, legate de condiţiile de muncă cauzate în principal de: numărul redus al personalului şi de lipsa dotărilor agenţilor prevăzute de legislaţia în

vigoare. În urma verificărilor, echipa instituției Avocatul Poporului a putut observa că biroul supraveghetorului de secție era neîncăpător, nu avea lumină naturală şi ventilație corespunzătoare. De asemenea, singurul grup sanitar pentru cadrele unității era într-o stare de degradare avansată, neputând fi folosit din cauza ruginii, mizeriei şi a mirosului.

4. Reprezentanții Centrului Zonal Bacău, **au efectuat la data de 12 mai 2016 o anchetă la Penitenciarul Iaşi,** având ca obiect verificarea aspectelor sesizate în petițiile adresate instituției Avocatul Poporului de mai multe persoane private de libertate din Penitenciarul Iaşi. În urma discuțiilor purtate cu deținuții, au rezultat următoarele:

- petenții erau nemulțumiți de condițiile din camere, indiferent că ocupau o cameră în care se respecta suprafața de 4 mp/persoană (camera E.8.9.), fie că ocupau o cameră în care fiecărui deținut îi revenea o suprafață de 1,3 mp (camera E. 5.2.);
- nemulțumirile persoanelor private de libertate se refereau la supraaglomerare, la faptul că nu au unde lua masa, iar mâncarea oferită nu poate fi consumată, deoarece este necorespunzătoare, camerele sunt murdare, cu multe ploşnițe şi alți gândaci;
- la cabinetul medical nu sunt programați, decât cu foarte mare întârziere, nu primesc tratament sau consultații de fiecare dată când se prezintă;
- apa este oprită zilnic şi nu au condiții pentru realizarea igienei;
- la magazinul din cadrul Penitenciarului Iaşi prețurile sunt foarte mari;
- personalul penitenciarului îi jigneşte, le adresează insulte şi îi loveşte.

După finalizarea discuțiilor cu petenții, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au vizitat un număr de 5 camere din secțiile 3, 5, 7 şi 8, în care erau cazați deținuții. **Astfel, în camera E 5.2. în suprafață de aproximativ 35 mp erau cazate 26 de persoane private de libertate în 27 de paturi dispuse pe trei nivele.** Acestea şi-au manifestat nemulțumirile față de supraaglomerarea din cameră, de prezența insectelor în saltelele vechi, deşi se efectuează periodic dezinsecții, de calitatea necorespunzătoare a mâncării (se servea ciorbă cu cartofi şi echipa instituției Avocatul Poporului a putut observa că aceştia erau curățați parțial), de lipsa luminii naturale în cameră şi a mobilierului strict necesar, de prețurile ridicate la alimentele din cadrul magazinului unității.

O situație asemănătoare era şi în camera **E 3.6.** în suprafață de **aproximativ 35 mp, unde erau cazate 24 de persoane private de libertate. Echipa instituției Avocatul Poporului a putut observa evidenta supraaglomerare, condițiile improprii de la baie**

şi de la duşul comun de pe secţie (dotări vechi, insuficiente pentru persoanele cazate în cameră, robinete ruginite şi jgheab de piatră pentru realizarea igienei personale, instalaţii sanitare ruginite şi lipsa unei minime dotări la duşul comun), prezenţa ploşniţelor (zdrobite pe pereţi), calitatea necorespunzătoare a mâncării, lipsa luminii naturale în cameră şi a mobilierului strict necesar. De asemenea, în cameră se aflau şi persoane cu handicap fizic, acestea neavând însoţitori, care să le asiste şi ajute la activităţile zilnice. Referitor la acest ultim aspect, conducerea penitenciarului ne-a precizat că se vor lua măsuri pentru întocmirea documentaţiei necesare pentru dosarele de pensionare ale solicitanţilor. Cu privire la persoanele cu handicap care doresc un însoţitor pentru realizarea activităţilor zilnice, conducerea penitenciarului a precizat că acestea nu au depus cerere în acest sens, însă urma ca **într-un termen scurt să se remedieze această situaţie.**

În camera **E. 8.9.** în suprafaţă de aproximativ 16 mp, erau cazate 4 persoane private de libertate în 4 paturi suprapuse. Acestea aveau sentinţe ale unor instanţe locale care se refereau la obligaţia Penitenciarului Iaşi de a asigura 4 mp fiecărei persoane private de libertate.

Persoanele private de libertate din cameră s-au plâns cu privire la umiditatea mare din cameră, cauzată de ferestrele metalice montate şi de uşa de metal de la baie, de faptul că s-a pus sare în tencuiala camerei cu scopul de a îmbolnăvi deţinuţii, precum şi că se simt ameninţate de persoanele private de libertate de la regimul de maximă siguranţă.

Camera **E. 8.14.** era în suprafaţă de aproximativ 16 mp, avea în dotare 4 paturi suprapuse în care erau cazate 4 persoane private de libertate. Acestea aveau sentinţe ale unor instanţe locale care se refereau la obligaţia Penitenciarului Iaşi de a asigura 4 mp fiecărei persoane private de libertate. Echipa instituţiei Avocatul Poporului a avut discuţii cu deţinuţii care au precizat că nu se respectă principiul separării în camere cu privire la fumători şi nefumători. Sub acest aspect, conducerea penitenciarului ne-a precizat că se vor lua măsuri pentru respectarea principiului separării în camere a persoanelor private de libertate.

Camera **E.7.26.** era în suprafaţă de aproximativ 16 mp, avea în dotare 6 paturi suprapuse pe două nivele, în care erau cazate 4 persoane private de libertate cu afecţiuni psihice. Persoanele private de libertate din cameră s-au declarat nemulţumite de modul de soluţionare a dosarelor personale de către instanţele de judecată. Echipa instituţiei

Avocatul Poporului a putut observa că în cameră era curățenie, baia era dotată cu instalații sanitare noi, care funcționau corespunzător, **însă iluminatul artificial nu funcționa în baie. Personalul Penitenciarului Iaşi a precizat că se vor lua de urgență măsurile necesare remedierii defecțiunii.**

Majoritatea persoanelor private de libertate au mai reclamat numeroase întreruperi în programul de furnizare a apei, astfel că sunt nevoiți să facă provizii de apă, care determină o mare umiditate în camere. Au mai precizat că programările la cabinetul medical din penitenciar sau la cele din oraş se fac cu mare întârziere din cauza lipsei personalului medical şi de pază, precum şi a autoturismelor pentru transportul deținuților. Referitor la întreruperea furnizării apei, personalul penitenciarului a precizat că au existat câteva avarii la rețeaua de distribuire a apei, ceea ce a determinat sistarea furnizării apei pe scurte perioade, de câteva ore. La momentul efectuării anchetei, membrii echipei au putut observa că furnizarea apei nu era sistată.

Din discuțiile purtate la cabinetul medical cu medicul şef Dr. [redacted] a reieşit că Penitenciarul Iaşi se afla într-un mare **deficit de personal medical**, în mod special medici. Au fost organizate o serie de concursuri la care, fie nu s-a înscris nici un participant, fie după promovarea concursului medicul nu s-a mai prezentat la muncă.

Cei doi medici angajați cu contract de muncă la Penitenciarul Iaşi nu puteau face față tuturor cererilor persoanelor private de libertate, motivat şi de faptul că o mare parte a activității lor este reprezentată de întocmirea a numeroase documente, fără de care activitatea medicală ar fi blocată.

Cu privire la persoanele private de libertate ale căror situații au fost examinate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului ([redacted], [redacted], [redacted] şi [redacted]), au fost stabilite diverse măsuri din punct de vedere medical: programarea de urgență la cabinetul medical pentru consultații, realizarea unor evaluări psihice şi examene psihiatrice, transferul la Penitenciarul-Spital Bucureşti Jilava pentru efectuarea unor analize complete. De asemenea, ni s-a adus la cunoştință şi probat cu documente că persoanele cu afecțiuni psihice refuză de multe ori tratamentul şi au un comportament inconstant, ceea ce îngreunează luarea măsurilor medicale necesare.

5. Reprezentanții Centrului Zonal Bacău şi ai Biroului Teritorial Iaşi, au efectuat la data de **12 iulie 2016 o anchetă la Penitenciarul Iaşi**, având ca obiect verificarea aspectelor sesizate în presă, cu privire la protestele persoanelor private de libertate din Penitenciarul Iaşi.

Din partea Penitenciarului Iaşi au participat la discuții domnul Director - Comisar Şef Marius Vulpe, domnul Director adjunct, Comisar şef [redacted] - purtător de cuvânt, negociatori din cadrul Penitenciarului Iaşi, şefi de secție, personal de pază.

Din informațiile furnizate de directorul Penitenciarului Iaşi a reieşit că principala cauză a izbucnirii protestului ar fi o ştire difuzată la un post TV, prin care se aducea la cunoştință publicului că mai multe organizații neguvernamentale ar fi depus la Parlamentul României o propunere de lege, prin care o parte din persoanele private de libertate vor fi grațiate.

Protestele au început la ora 19,10 în seara zilei de luni, 11.07.2016, în secțiile 9, 3, 5, 7 şi 8. Deținuții au vorbit urât cu personalul de pază, au bătut în gratiile geamurilor, în uşile camerelor, în castroane, au distrus şi au scos câteva plase exterioare de la ferestre.

Conducerea unității a purtat discuții cu protestatarii în camerele acestora, atmosfera s-a mai liniştit şi s-a putut face şi apelul de seară, cu excepția camerelor E 5.3., E 5.12. şi E5.13, unde persoanele private de libertate au baricadat uşile. Nu s-a intrat în forță, au fost purtate negocieri, iar la ora 22,00 au fost deschise uşile şi în cele trei camere blocate.

Revendicările protestatarilor se refereau la condițiile necorespunzătoare de cazare şi tratament din Penitenciarul Iaşi: supraaglomerare, prezența ploşnițelor, hrana necorespunzătoare calitativ şi cantitativ, faptul că la cabinetul medical nu se acordă asistența medicală solicitată, programul TV este foarte scurt, iar personalul îi tratează necorespunzător.

În ziua de 12.07.2016, începând cu ora 09,15, deținuții au început să scandeze în unele camere cu privire la condițiile de cazare necorespunzătoare, solicitând şi demisia directorului. Când au fost scoşi la plimbare, un număr de 17-18 deținuți au urcat pe acoperişul unei curți de plimbare, iar pe secțiile 9 şi 5 deținuții au dat jos plasele exterioare ale ferestrelor. O cameră de pe secția 9 (E.9.11) a fost incendiată. În cameră se aflau 3 persoane private de libertate, care au luat o saltea, au pus-o în fereastra camerei şi i-au dat

foc. S-a intervenit imediat, a fost stins incendiul şi persoanele din cameră au fost evacuate până la aerisirea camerei.

După discuțiile purtate cu directorul Penitenciarului Iaşi, echipa instituției Avocatul Poporului a mers la curtea de plimbare, unde erau urcate pe acoperiş mai multe persoane; dintre acestea coborâseră între timp şase persoane. Directorul Penitenciarului Iaşi a purtat discuții cu toți deținuții, iar ulterior reprezentanții instituției Avocatul Poporului au purtat discuții cu fiecare deținut, în condiții care asigurau confidențialitatea convorbirilor.

În urma discuțiilor purtate cu deținuții, au rezultat următoarele:

- cauza acestor proteste a fost reprezentată de condițiile precare de detenție şi nerespectarea drepturilor deținuților în general;
- majoritatea persoanelor private de libertate din Penitenciarul Iaşi se declaraseră în refuz de hrană începând cu data de 11.07.2016;
- nemulțumirile protestatarilor se refereau la condițiile de cazare şi tratament din Penitenciarul Iaşi, la supraaglomerare, la faptul că nu au unde lua masa, iar mâncarea dată nu poate fi consumată, deoarece este necorespunzătoare (carne foarte puțină şi stricată, varză amestecată cu orez şi bostani cu coajă), fără gust, "viermi în mâncare";
- pentru cumpărarea unor linguri sau furculițe, deținuții trebuie să facă o cerere la conducerea penitenciarului, care dă aprobare după 1-2 săptămâni, perioadă considerată ca fiind foarte lungă;
- s-au efectuat lucrări de reparație şi zugrăvire, cu deținuții prezenți în camere;
- din cauza supraaglomerării, sunt multe incidente între persoanele private de libertate;
- programul TV este foarte scurt şi energia electrică este oprită în cursul nopții;
- la cabinetul medical nu sunt programați, decât cu foarte mare întârziere, nu primesc tratament sau consultații de fiecare dată când se prezintă;
- camerele sunt murdare, cu multe ploşnițe şi alți gândaci (au fost arătate echipei numeroase insecte „păstrate" în punguțe);
- apa este oprită zilnic, nu au condiții pentru realizarea igienei;
- la magazinul din cadrul Penitenciarului Iaşi prețurile sunt foarte mari;
- accesul la telefon se face greu, agenții de pază nefiind dispuşi să le asigure acest drept;
- personalul penitenciarului îi jigneşte, le adresează insulte şi îi loveşte;

- directorul penitenciarului nu le acordă atenție, îi jignește.

Cele şapte persoane private de libertate care au coborât în cursul anchetei efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului au fost trimise la cabinetul medical pentru monitorizarea stării de sănătate. Li s-a dat paracetamol tablete şi spray pentru arsuri, motivat de faptul că toți erau răguşiți din cauza că au scandat toată ziua, iar pe piele aveau arsuri de la soare (au stat pe acoperişul curții de plimbare de la ora 9,30 până la 17,00, unii fiind îmbrăcați doar cu pantaloni scurți).

Pe tot parcursul efectuării anchetei, deținuții de la toate secțiile Penitenciarului au scandat împotriva directorului Penitenciarului Iaşi, solicitând demisia acestuia, au strigat că nu mai pot suporta condițiile din penitenciar, au bătut cu picioarele în plasele exterioare ale ferestrelor, au aruncat cu diverse obiecte (bucăți de sticlă) de la ferestre, care erau fără plase exterioare.

După finalizarea discuțiilor cu protestatarii, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au vizitat un număr de aproximativ 10 camere din secțiile 3, 5 şi 9, în care erau cazați deținuții.

Cu titlu de exemplu, în camera E 5.8 **în suprafață de aproximativ 35 mp erau cazate 26 de persoane private de libertate,** care şi-au manifestat vehement nemulțumirile față de supraaglomerare, prezența insectelor (deşi se efectuează dezinsecții săptămânal), calitatea necorespunzătoare a mâncării, lipsa luminii naturale în cameră, prețurile ridicate la alimentele din cadrul magazinului unității.

Camerele în care au fost purtate discuții de către echipa instituției Avocatul Poporului (E.5.9, E.5.10, E.5.12, E.3.5, E.3.15 etc.) erau **în majoritate în suprafață de aproximativ 35 mp, iar deținuții cazați în acele camere erau în număr de 26 sau 24, astfel încât aveau la dispoziție aproximativ 1,3 - 1,4 mp drept spațiu personal calculat cu tot cu baie**. Persoanele cazate în aceste camere s-au plâns de supraaglomerare, de imposibilitatea aerisirii camerelor, de mâncarea necorespunzătoare, de lipsa asistenței medicale, de programul TV prea scurt. **Toți cei cu care s-a discutat s-au declarat în refuz de hrană şi au solicitat demisia directorului Penitenciarului Iaşi şi luarea de măsuri urgente pentru îmbunătățirea condițiilor din penitenciare şi pentru asigurarea asistenței medicale.**

Majoritatea persoanelor private de libertate au mai reclamat numeroase întreruperi în programul de furnizare a apei, astfel încât pe caniculă, au fost perioade în care apa nu a

fost distribuită timp de câteva ore şi au mai precizat că programările la cabinetul medical din penitenciar sau la cele din oraş se fac cu mare întârziere din cauza lipsei personalului medical şi de pază, precum şi a autoturismelor pentru transportul deținuților.

Cu privire la aspectul referitor la lipsa autoturismelor pentru transportul deținuților, din informațiile primite de la personalul Penitenciarului Iaşi, a reieşit că penitenciarul era dotat cu trei autoturisme destinate transportului persoanelor private de libertate. O ambulanță era folosită pentru transportul deținuților în caz de urgență, iar cu alte două autoturisme se efectua transportul deținuților în județul Iaşi şi transferul lor în județele din țară.

Echipa instituției Avocatul Poporului a mai putut observa în camerele vizitate, pe lângă condițiile necorespunzătoare de cazare **(supraaglomerarea, lipsa mobilierului necesar, mizeria din camere, igrasia de pe tavane şi pereți, insectele dăunătoare etc.)** şi **o serie de persoane cu dizabilități ori care sufereau de diverse afecțiuni dermatologice (posibil contagioase) sau psihice**.

Majoritatea persoanelor cu care echipa a purtat discuții a mai precizat că personalul penitenciarului are un comportament necorespunzător, îi amenință, îi jigneşte, nu le ascultă cererile şi îi umileşte.

Pe parcursul vizitei echipei în camere, deținuții s-au calmat, au prezentat echipei nemulțumirile lor, au discutat despre problemele cu care se confruntă zilnic. Până la finalizarea vizitării camerelor, persoanele private de libertate au întocmit un document cu cererile lor, pe care l-au înmânat echipei.

Deşi reprezentanții instituției Avocatul Poporului au colaborat cu negociatorii în scopul coborârii tuturor persoanelor de pe acoperişul curții de plimbare, la plecarea echipei instituției Avocatul Poporului mai erau pe acoperişul curții de plimbare 4 persoane private de libertate, care solicitau o conferință de presă în care să prezinte pe larg nemulțumirile lor.

Echipa instituției Avocatul Poporului nu a identificat nici un reprezentant al Administrației Naționale a Penitenciarelor sau al Ministerului Justiției, care să fi participat la acțiunea din Penitenciarul Iaşi. Am putut observa echipe din cadrul Ministerului Afacerilor Interne: Jandarmeria Română, pompieri, SMURD, care erau pregătite să acționeze.

În cadrul Penitenciarului Iaşi se formase o celulă de criză, unde se primeau diverse comunicate şi unde era monitorizată situaţia. Tot personalul Penitenciarului Iaşi era în stare de alertă, o mare parte din angajaţi fiind chemaţi la program în mod suplimentar, fără respectarea programului de odihnă. Din discuţiile echipei cu personalul penitenciarului, a reieşit că acesta s-a implicat în toate activităţile determinate de protestul deţinuţilor, a dat dovadă de răbdare şi a colaborat cu persoanele private de libertate.

Cu privire la revendicările persoanelor private de libertate nu se luase nici o măsură, motivat de faptul că principalul obiectiv era reinstaurarea ordinii, urmând ca ulterior să se analizeze posibilele soluţii.

Faţă de cele expuse, în temeiul prevederilor art. 59 din Constituţie coroborat cu art. 13 lit. c), art. 21 şi art. 23 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea şi funcţionarea instituţiei Avocatul Poporului, republicată, cu modificările şi completările ulterioare,

Pentru realizarea scopului constituţional şi legal al instituţiei Avocatul Poporului şi anume apărarea drepturilor şi libertăţilor persoanelor fizice în raporturile acestora cu autorităţile publice, Avocatul Poporului emite următoarea :

RECOMANDARE

Pentru supravegherea corespunzătoare a deţinuţilor, reducerea supraaglomerării, asigurarea condiţiilor de detenţie, de servire a mesei şi a asistenţei medicale, precum şi a condiţiilor de muncă decente personalului de supraveghere, Directorul Penitenciarului Iaşi va analiza şi va dispune măsuri legale, în sensul:

1. intensificării supravegherii deţinuţilor tineri cunoscuţi ca având comportamente agresive, prin suplimentarea numărului personalului de supraveghere care desfăşoară activităţi pe secţiile de deţinere pentru minori şi tineri (în scopul eliminării cazurilor de abuz – viol, agresiuni);
2. gestionării supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Iaşi, în condiţiile în care la momentul efectuării anchetelor gradul de ocupare a Penitenciarului Iaşi varia în jurul procentului de 200 % (la data de 16.02.2016 – 199%, la data de 17.05.2016 – 219,03%, la data de 12.07.2016 – 217,45%, iar la data de 09.08.2016 – 213,30%);

3. îmbunătățirii condițiilor de detenție (asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care lumina naturală era insuficientă; eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție; dotarea camerelor cu paturi şi saltele noi, precum şi cu mobilierul necesar pentru servirea mesei şi păstrarea bunurilor şi obiectelor personale; efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare şi verificarea eficienței substanțelor folosite; igienizarea şi dotarea băilor cu mobilierul şi utilitățile necesare; suplimentarea instalațiilor de duş şi a wc-urilor în camerele unde sunt cazați mulți deținuți);
4. asigurării asistenței medicale corespunzătoare (prin angajarea personalului medical necesar desfăşurării activităților din Penitenciarul Iaşi şi prin achiziționarea unui mijloc de transport propriu, care să asigure accesul mai uşor a persoanelor private de libertate la asistență medicală);
5. asigurării condițiilor de muncă decente şi a dotărilor personalului de supraveghere prevăzute de legislația în vigoare.

Penitenciarul Iaşi va informa instituția Avocatul Poporului cu privire la măsurile dispuse.

Vă rog să primiți, Stimate Domnule Director, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 25 august 2016